

1. Recursos literarios

Os **recursos literarios** –tamén denominados recursos estilísticos ou retóricos– son artificios que se empregan tanto en textos literarios como non literarios para modificar o significado literal da mensaxe.

Os recursos literarios poden clasificarse en fónicos, morfosintácticos e semánticos, segundo o plano de lingua en que incidiren.

1.1. RECURSOS FÓNICOS

Aliteración: repetición intencional de un ou de varios sons a fin de transmitir unha sensación ou recrear un elemento central do texto.

Porque os camiños do mundo xa non son nosos;
porque no pórtico do Templo oula o lobo;
porque na Terra sen terra do mundo somos solos.

Arcadio López Casanova

- **Onomatopea:** utilización de palabras que imitan son reais producidos por animais ou obxectos.

Cacaracá,
ponte na póla;
quiquiriquí
xa estou aquí.

Cantar popular

- **Paronomasia:** emprego de dous vocábulos con significados diferentes mais fonicamente iguais ou similares.

Por ter lido
que os da NASA
iban a subir á lúa,
perguntoulle a Pepe Rúa
a súa filla Nicolasa:
—E logo eses papiolos
que irán na lúa facer?
—Sendo os da NASA, muller,
iranche a pescar centolos.

Xosé María Álvarez Blázquez

1.2. RECURSOS MORFOSINTÁCTICOS

Anadiplose: recuperación da palabra ou do grupo de palabras con que finaliza un verso no inicio do verso seguinte para estruturar o texto e destacar os

elementos repetidos. Cando se produce ao longo de todo un texto recibe o nome de **concatenación**.

Dos toxales as tenuas froliñas,
que sorríen, a medo, entr'espiñas.

Entr'e espiñas que o ceio agasalla
con diamánte-las noites qu'orballa.

Antonio Noriega Varela

- **Anáfora:** repetición de un ou máis termos ao principio dos versos ou dos enunciados co obxectivo de resaltar unha idea e proporcionar ritmo.

Nasin cand'as prantas nasen,
nô mes das froles nasin,
nunh'alborada mainiña,
nunh'alborada d'abril.

Rosalía de Castro

- **Epífora:** repetición de unha ou máis palabras ao final dos versos ou dos enunciados a fin de destacar unha idea e de potenciar o ritmo.

Quero subir ás barbas do xigante, confeso que
estou tola,
e dicirle na orella algún segredo, confeso que
estou tola.
Quero coller o touro polo alento, confeso que
estou tola.
e levalo a unha feira nas galaxias, confeso que
estou tola.

Marica Campo

- **Asíndeto:** supresión de nexos que proporciona un ritmo rápido.

As portas,
as cadeas,
o aire,
as fenestras,
as olladas,
son de pedra.

Celso Emilio Ferreiro

- **Polisíndeto:** inserción de nexos onde non son necesarios para crear un ritmo ralentizado.

Como, e bebo, e durmo, e folgo,
e beilo e brinco coas mozas;
non pode naide decirme
que se me acán poucas cousas.

Manuel Leiras Pulpeiro

- **Derivación:** utilización de palabras coa mesma raíz. Alén de destacar algúns vocábulos en particular, dota de ritmo o texto.

O que amo é o amor
a mesma idea do amor
o feito mesmo de amar
as palabras coas que amo.
Amo a miña conciencia de amar.
Âmome.

María Xosé Queizán

- **Enumeración:** acumulación de termos pertencentes a unha mesma categoría gramatical para conferir ritmo ao texto.

Canta en min o labrego cavador,
o emigrante e poeta,
o mariñeiro,
o home que amasa o pan e moxe o leite.

Antón Avilés de Taramancos

- **Epíteto:** adxectivo que resalta unha calidade propia e evidente dun substantivo e, por tanto, non achega información nova.

O ar semellaba unha camelia branca
que se tornase en chuvia en sombra en pura ausencia.
Sombras escuras.

Luz Pozo Garza

- **Hipérbato:** alteración da orde sintáctica habitual a fin de focar o elemento fóra de lugar.

Do mar pola orela
olleina pasar
na fronte unha estrela
no bico un cantar.

Manuel Curros Enríquez

- **Paralelismo:** repetición de enunciados coa mesma estrutura sintáctica que busca mellorar o ritmo do texto e destacar os elementos reiterados.

Gracias aos que non escriben
aos que arden corren transitan
á atlántida por non existir
ao vermello por vermellar
ao intre por transcorrer.

Estíbaliz Espinosa

- **Quiasmo:** cruzamento de elementos mediante a inversión da orde sintáctica.

Daqueles puntos
que fan agora
de afora adentro
de adentro afora.

Rosalía de Castro

1.3. RECURSOS SEMÁNTICOS

- **Antítese:** presentación de ideas contrarias ou que se negan unha á outra.

Invoca a luz dende esta dura tebra
invoca o pan e a pomba,
invoca a singladura.

Celso Emilio Ferreiro

- **Hipérbole:** exaxeración de accións ou de calidades.

Enchéronnos o vaso
con toda a auga do Mar
pra compor un cock-tail de horizontes.

Manuel Antonio

- **Comparación:** posta en relación de dous ou máis elementos que presentan algunha semellanza.

Sagrario deambulaba pola casa *como unha pantasma*, entraba na cociña cando xa todos remataran o almorzo, o xantar ou a cea, e tomaba asento nun currunchito.

An Alfaya

- **Metáfora:** identificación de dous elementos entre os cales pode existir unha relación baseada na semellanza (metáfora impura) ou na imaxinación (metáfora pura).

Debido a unha intensa emoción, *dúas papoulas florecéronlle* nas pálidas meixelas.

Chelo Suárez

- **Metonimia:** substitución dunha palabra por outra coa cal garda unha relación: causa polo efecto, parte polo todo, continente polo contido, instrumento por quen o utiliza, lugar polo produto etc.

Duarte *bebe media botella* dun sorbo e vai cara ás escaleiras, recolle o seu amigo e, cando van volver, ve a Nena.

Adelaida Vidal

Apéndice literario

- **Paradoxo:** unión de ideas aparentemente incompatíbeis.

Eu, silencio habitado de clamores, vou inundar
de cor, de sabor a froitas, os pensamentos som-
bríos

Chelo Suárez

- **Personificación:** atribución de calidades huma-
nas a animais, obxectos etc.

Hai un suspiro de frío e de vento,
hai un difuso tremor de paixón,
o mar calado recolle o alento
i esmaga os pulos do seu corazón.

Gonzalo López Abente

- **Sinestesia:** asociación de sensacións perceptíbeis
a través de sentidos diferentes.

Eu... eu non quería terte asustado –dille con voz
de azucre, ao tempo que a enche de bicos.

Fina Casalderrey